

Wagner Riassa 1837 – 1839

Ote Richard Wagnerin elämäkerrasta "Mein Leben"

Saila Luoman kääntämänä

"Niiden murheellisten päivien aikana, jotka vietin viimeistä kertaa yhdessä Minnan kanssa Blasewitzissä olin lukenut Bulwerin romaanin Cola Rienzistä ; kun nyt lohduttauduin oman perheeni parissa, tein suunnitelman suureen oopperaan, johon olin saanut tästä teoksesta innostavan aiheen. Vaikka minun olikin pakko tyytyä vaatimattomampiin olosuhteisiin pienessä teatterissa, pyrin kuitenkin jo nyt laajentamaan tulevaa vaikutuspiiriäni. Lähetin alkusoittoni "Rule Britannia" Lontoon Filharmoniselle yhdistykselle ja yritin tarjota Scribelle Pariisiin H. Königin erästä romaanista saamaani aihetta "Jalosukuinen Morsian". Niin vietin tämän unohtumattoman loppukesän, jota aina muistan ilolla, ja lähdin sitten elokuun lopulla matkaan ottaakseni vastaan uuden tehtäväni Riassa. Vaikka tiesin, että sisareni Rosalie oli Leipzigissa, missä hän, sydämensä ääntä seuraten, oli äskettäin mennyt naimisiin professori Oswald Marbachin kanssa, välttelin kuitenkin typerällä tavalla tuota kaupunkia, luullakseni säästäkseni itseni nöyryykseltä, ja saavuin Berliiniin, missä minun oli saatava tulevalta johtajaltani joitakin ohjeita sekä hankittava itselleni passi. Siellä tapasin yhden Minnan nuoremman sisarista, Amalie Planerin, laulajattaren, jolla oli kaunis ääni, ja jonka jo Magdeburgissa olimme lyhyeksi ajaksi kiinnittäneet oopperamme. Tämä erittäin hyväntahtoinen tyttö oli hyvin järkyttynyt, kun kerroin hänelle Minnasta; ollessamme yhdessä katsomassa "Fideliota", hän puhkesi yhdessä kansani kyyneliin ja nyyhkytyksiin. Myös tästä lohdutuksesta vahvistuneena matkustin Schwerinin kautta, missä turhaan luulin pääseväni Minnan jäljille, Lübeckiin odottaakseni siellä erään Riiaan menevän kauppalaiavan lähtöä. Olimme jo päässeet Travemüнден, kun nousi vastatuuli, joka siirsi matkaa kahdeksalla päivällä. Eräässä kurjassa satamaruokalassa minun oli yritettävä kuluttaa tämä vastenmielinen aika ja paremman puutteessa ryhdyin lukemaan muun muassa kansantarinaa Till Eulenspiegelistä, mikä sai minut ensimmäistä kertaa ajattelemaan aitoa saksalaista koomista oopperaa. Kun sitten paljon myöhemmin kirjoitin "Nuorta Siegfriediä", muistan, kuinka tämä surullinen aika Travemündessä ja "Till Eulenspiegelin" lukeminen tulivat elävinä mieleeni. Neljä päivää kestäneen merimatkan jälkeen saavuimme vihdoin Bolderaan satamaan, ja koin ensimmäiseksi outoja pelonväristyksiä joutuessani tekemisiin venäläisten viranomaisten kanssa, joita kohtaan olin tun-

tenut vaistomaista kammoa, puolalaisiin kohdistuneista nuoruudensympatioistani asti. Oli kuin satamavahdit olisivat tienneet Puolaa koskevat haaveiluni ja lähettäsivät minut suoraa tietä Siperiaan: sen miellyttävämpi yllätys olikin sitten se täysin luottamusta herättävä saksalaisuus, joka ympäröi minua Riassa, varsinkin kaikessa, mikä koski teatteria.

Niiden huonojen kokemusten jälkeen, mitä minulla oli pienemmistä saksalaisista teattereista tuntuivat sinne hiljattain perustetun, uuden teatterin olosuhteet miellyttävän lupaavilta. Muutamat varakaat teatterinytävät ja rikkaat kauppiaat olivat perustaneet yhdistyksen, joka vapaaehtoisella toiminnalla hankki tarvittavat varat valitsemansa teatterinjohdon toiminnan turvaamiseksi: johtajaksi oli valittu mies, joka oli saavuttanut jonkin verran kuuluisuutta tällä alalla, suosittu draamakirjailija Karl von Holtei. Tämä mies edusti tiettyä tuohon aikaan jo vanhentuneita käsityksiä teatterista, oli harvinaisen seurallinen ja tunsikin kaikki mahdolliset teatteria lähellä olevat ihmiset viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajalta. Hän kuului niin kutsuttuihin "rakastettaviin vapaamielisiin", jotka mielellään antoivat itsestään henkeväen kuvan ja jotka pitivät teatteria yleisön suosimana kevytmielisyyden ja eriskummallisuuden temmellyskenttänä. Tähän näkemykseen porvaristo suhtautui pidättyvästi, samoin kuin kansakunnan sivistyneistökin, joka yhä toivottomampana luopui entisestä teatteriharrastuksestaan. Königstadtin teatteri Berliinissä, missä Holtein ensimmäinen vaimo oli kauan loistanut ihastuttavana näyttelijättärenä, oli loistoaikanaan, mikä oli varsinkin kuuluisan Henriette Sontagin ansiota, ollut Holtein teatterinäkemysten perusta. Siellä hän oli laulunäytelmillään, joihin kuului jokseenkin suosittu "Vanha sotapäällikkö" sekä varsinkin Burgerin balladista "Leonore" muokatulla melodraamallaan saavuttanut laajaa arvostusta näytelmäkirjailijana. Koska hänellä oli kiihkeä halu omistautua kokonaan teatterille, oli kutsu Riiaan hänelle erikoisen tervetullut, koska hän tällaisella syrjäseudulla toivoi voivansa arkailematta toteuttaa näkemyksiään. Koska hän käytöksellään osoitti harvinaista luottavaisuutta, oli ehtymättömän hauska seuranpitäjä ja osasi käsitellä liikeasioita poikkeuksellisen vaivattomasti, hän onnistui täysin voittamaan puolelleen Riian liikemiehet, jotka eivät vaatineetkaan muuta kuin sellaista viihdettä, mitä hän pystyi tarjoamaan. He myönsivät hänelle avokätisesti kaikki tarvittavat varat ja osoittivat hänelle joka

suhteessa ehdotonta luottamusta. Minun kiinnittämiseni hänen laitokseensa oli onnistunut hyvin helposti: hän halusi pitää äreät pedantit loitolla ja suosi siksi nuoria jo heidän nuoruutensa vuoksi. Minun tapauksessani oli riittänyt, että hän tiesi minun kuuluvan perheeseen, missä hänellä oli tuttavuuksia ja ystäviä ja kun hän lisäksi sai kuulla, että olin modernin italialaisen ja ranskalaisen oopperan innokas ja tulinen kannattaja, hän luuli minussa löytäneensä juuri oikean miehen. Poikkeuksetta kaikista Bellinin, Donizettin, Adamin ja Auberin oopperoista hän oli kopioinut partituurit; ne minun tuli nyt nopeasti parhaani mukaan tarjota kelpo riialaisille.

Ensimmäisellä vierailullani Holtein kotona tapasin Heinrich Dornin, vanhan tuttavani ja suojelijani Leipzigin ajoilta, jolla oli Riassa vakinainen virka kirkon ja koulujen musiikillisena johtajana. Hän oli iloinen nähdessään haavellisen nuorukaisen käytännön työssä, itsenäisessä asemassa kapellimestarina, mutta huomasi ihmeekseen minussa tapahtuneen muutoksen, kun eksentrisestä beethoveniaanista oli tullut Bellinin ja Adamin ihailija. Hän vei minut kesäasunnolleen, joka riialaisen kielenkäytön mukaan sijaitsi "luonnossa", toisin sanoen, kirjaimellisesti hiekalla. Kun minun oli kerrottava hänelle jotakin elämänvaiheistani, tulikin äkkiä tietoiseksi siitä omituisesta tyhjiöstä, johon olin joutunut ja minut valtasi ensin pelokas kodittomuuden tunne, joka vähitellen kasvoi viihtymättömyydestä kiihkeäksi haluksi vapautua kokonaan tästä hälisevästä teatterista, joka oli houkutellut minut niin epävihtyisälle seudulle. Kevytmielisyys, jonka vallassa olin Magdeburgissa sekä päästänyt musiikkimakuni rappeutumaan että heittäytynyt arvottomaan seurusteluun teatteripiireissä väistyi yhä enemmän sen aran ja kaipaavan mielialan tieltä, joka Riassa olin aikana muuttui minussa uudenlaiseksi tavoitteeksi, joka vieraannutti minut teatterista ja täytti pettyneen Holtein harmilla minua kohtaan.

Vielä alussa ei sopeutuminen tuottanut minulle vaikeuksia. Meidän täytyi avata teatteri ennenkuin henkilökuunta oli täysilukuisena paikalla; sen teki mahdolliseksi C. Blumin pienen, koomisen oopperan "Marie, Max und Michel" esittäminen. Sävelsin siihen ylimääräiseksi numeroksi erään Holtein sepittämän aarian Güntherille, kelvolliselle bassolle, siinä oli tunteellinen johdanto ja iloinen, sotilaallinen rondo, ja se miellytti yleisöä kovin. Myöhemmin sävelsin vielä Schreiber-nimiselle bassolle rukousta

muistuttavan lisänumeron "Sveitsiläisperheeseen"; yleisö piti siitä, ja pidin siitä todella itsekin, mikä todistaa, että oli meneillään suuri muutos, joka yhä enemmän näkyi kehityksessäni säveltäjänä. Keisari Nikolain nimipäivän juhlistamiseksi sain tehtäväksi säveltää eräs Brakelin runoilema "Kansallishymni" ja yritin antaa sille mahdollisimman paljon itsevaltiuden ja patriarkaalisuuden väriä. Se toi minulle mainetta myös siksi, että sitä esitettiin kauan samana vuosipäivänä. Holtei yritti taivutella minua kirjoittamaan sille henkilökunnalle, joka meillä nyt oli käytettävissämme, kevyen, miellyttävän oopperan, tai "laulunäytelmän"; kävin uudelleen läpi "Iloisen karhuperheen" tekstin ja huomasin, kuten jo aikaisemmin mainitsin, että myös Holtei piti siitä; mutta kun sitten hain esiin sen vähäisen musiikin, jonka jo Königsbergissä olin säveltänyt siihen, minut valtasi todellinen vastenmielisyys sen tyyliä kohtaan. Lahjoitin teksikirjan eräälle hyväntahtoiselle, avuttomalle ystävälleni ja alaiselleni, musiikkijohtaja Löbmannille, enkä enää eläessäni piitannut siitä sen enempää. - Sensijaan ryhdyin nyt toteuttamaan Blasewitzissä tekemääni suunnitelmaa "Rienzin" tekstiksi ja pyrin tätä työtä suunnitellessani kaikin tavoin niin liioitellun mahtavaan draamattiseen päämäärään, että tarkoituksellisesti suljin pois kaikki mahdollisuudet, missään olosuhteissa esittää teostani muualla kuin jollakin Euroopan suurimmista näyttämöistä.

Samalla kuin minussa kaiken aikaa vahvistui pyrkimys päästä eroon näistä pienistä ja alentavista teatterioiloista, tuli elämäni uusia vaikeuksia, jotka tekivät minut yhä vakavammaksi ja toivat mainitsemalleni pyrkimykselle lisää painoa.. Holtein odottama primadonna ei ollut saapunut; meillä ei ollut laulajataria vakaviin oopperoihin. Näin ollen Holtei suostui hyvin ilahtuneena ehdotukseeni kutsua heti Riiian Minnan sisar Amelie, joka oli mielellään valmis ottamaan kiinnityksen minun läheisyydessäni. Dresdenistä, missä hän silloin oli, hän kertoi vastauksessaan heti Minnan paluusta vanhempiensa luo sekä siitä surullisesta tilasta, missä tämä oli vaikean sairauden vuoksi. Otin tämän tiedon vastaan ymmärrettävällä kylmyydellä: kaikki se, mitä olin saanut tietää Minnasta sen jälkeen kun hän viimeksi oli jättänyt minut, oli vahvistanut päätöstäni antaa vanhan königsbergiläisen ystäväni tehtäväksi aloittaa lailliset toimenpiteet avioliittomme purkamiseksi. Oli varmaa, että Minna oli oleskellut pitkän aikaa tuon onnetoman herra Dietrichin kanssa eräissä hampurilaisissa hotelleissa ja ilman minkäänlaista hienotunteisuutta kertonut eronneensa minusta, niin että varsinkin teatterimaailmassa keskusteltiin siitä tavalla, joka loukkasi kunniani. Ilmoitin tämän yksinkertaisesti Amaliele, ja pyysin, että hän vastaisuudessa säästäisi mi-

nut sisartaan koskevilta tiedoilta.

Tämän jälkeen kääntyi Minna itse puoleeni todella järkyttävällä kirjeellä, missä hän avoimesti tunnusti uskottomuutensa. Epätoivo oli ajanut hänet siihen ja samoin oli epätoivo siinä onnettomuudessa, mihin hän oli itsensä saattanut, saanut hänet kääntymään takaisin. Viittaukset antoivat ymmärtää, että hän oli pettynyt viettelijänsä luonteenomaisuuksiin ja tajutessaan kauhean asemansa kärsinyt moraalisesti ja ruumiillisesti, ja että hän nyt kääntyi puoleeni sairaana ja kurjana tunnustaakseen syyllisyytensä ja pyytääkseen anteeksiantoaani ja vakuuttaakseen joka tapauksessa, että hän vasta nyt oli todella ymmärtänyt, kuinka hän rakasti minua. Koskaan ennen en ollut saanut kuulla sellaista kieltä Minnan taholta, enkä kuulisi myöhemminkään, paitsi eräällä järkyttävällä hetkellä paljon myöhemmin, kun sama ilmaus kosketti ja sai minut muuttamaan mieleni, aivan samoin kuin tällä ensimmäisellä kerralla saadessani tuon kirjeen. Vastasin hänen kirjeeseensä, että tapahtuneesta, mistä eniten syytin itseäni, ei enää koskaan puhuttaisi meidän välillämme, ja voin lukea ansiokseni, että pidin tämän päätöksen kirjaimellisesti.

Koska myös hänen sisarensa sopimus syntyi toivotulla tavalla, pyysin Minnaa heti tulemaan hänen kanssaan luokseni Riiian. Molemmat noudattivat mielellään kutsuani ja saapuivat 19. lokakuuta, säiden jo viilennyttyä, Dresdenistä uuteen kotipaikkaani. Huomasin surukseni, että Minnan terveys oli todellakin kärsinyt ja yritin siksi auttaa häntä järjestämällä voimieni mukaan kodikkuutta ja rauhaa, mikä oli jokseenkin vaikeata, koska käytettävissäni oli vain kapellimestarin vaatimattomat tulot ja molemmat pidimme siitä kiinni, että Minna ei enää koskaan menisi takaisin näyttämölle. Tässä päätöksessä pysyminen vaikutti toimeentuloomme ja toi mukanaan myös kummallisia ongelmia, joiden laadusta pääsin vasta myöhemmin perille, kun sain kauhukseni tietää, millaista moraalista johtaja Holtei edusti. Toistaiseksi pidin yhäkin sen, että minua pidettiin mustasukkaisena aviomiehenä; otin rauhallisesti myös arvelut, että minulla varmaankin oli siihen aihetta ja iloitsin sensijaan jälleen eheytyneestä, tyydyttävästä avioliitostani, ja varsinkin vaatimattoman taloutemme mahdollisimman miellyttävästä hoidosta, missä Minnan kyvyt nyt pääsivät esille. - Koska avioliittomme oli yhä lapseton ja oli suunniteltava koiran hankkimista kotiamme peristämään, päädyimme tällä kertaa omalaatuiseen ratkaisuun ottaa hoitettavaksi nuori susi, joka oli tuotu meille pienenä pentuna. Saimme kuitenkin huomata, että tämä kokeilu ei

lisännyt kotielämän viihtyisyyttä ja luovimmista muutaman viikon kuluttua. Paremmiin onnistui Amalie-sisaren kohdalla, joka hyväluontoisena ja luottavaisena vaikutti jonkin aikaa hyvin miellyttävällä tavalla puuttuvan perheyhteyden muodostumiseen. Sisarukset, joista kumpikaan ei ollut saanut varsinaista sivistystä, palasivat usein hauskalla tavalla lapsuusvuosiensa tunnelmiin; kun he lauloivat kaksikielisiä kansanlauluja, joissa Minna, jolla ei ollut minkäänlaista musiikkikoulutusta, kuitenkin aina osasi laulaa taitavasti toista ääntä, ja kun sitten nautittiin illalliseksi venäläistä salaattia, suolalohta, tai jopa tuoretta kaviaaria, tunsimme me kolme yhdessä kaukana pohjoisessa olomme hyväksi ja miellyttäväksi.

Yleisö otti aluksi hyvin suopeasti vastaan Amalien, jolla oli kaunis ääni ja todellista lahjakkuutta laulajana, mistä olimme kaikki kolme hyvin iloisia. Hän

Wagner Pariisissa 1840-42. Kuva: Kietz

oli kuitenkin hyvin pienikokoinen, eivätkä hänen näyttelijäntaitonsa riittäneet, joten hänen mahdollisuutensa olivat rajoitetut, ja kun onnellisemmat kilpailijat pian selvästi ohittivat hänet, oli hänen elämänsä kannalta pidettävä erityisenä onnena sitä, että eräs venäläinen, erittäin rehellinen upseeri, silloin ratsu- mestari, nyt kenraali Carl von Meck, rakastui syvästi tähän vaatimattomaan tyttöön ja nai hänet vuoden kuluttua. Valitettavasti toi tämä suhde, jossa alussa oli monenlaisia vaikeuksia, ensimmäisen varjon yhteiseen elämäämme. Sisarukset riitaantuivat lopulta kokonaan, ja minun oli kokonaisen vuoden ajan siedettävä elämää samassa asunnossa kahden sukulaisen kanssa, jotka eivät enää koskaan katsoneet toisiaan tai puhuneet keskenään.

Talven 1838 vietimme vielä ahtaassa, epämukavassa asunnossa vanhassa kaupungissa; vasta keväällä muutimme mukavampaan asuntoon avaraan Petersburgin esikaupunkiin, missä. mainitusta sisarusten välisestä riidasta huolimatta, aloimme viettää melko vilkasta seuralämää, sillä kutsuimme mielellämme kotiimme ystäviä ja tuttavuuksia. Paitsi teatterilaisia, minulla oli muutamia tuttavuuksia myös kaupunkilaisten joukossa; tapasimme kapellimestari Dornia ja hänen perheensä, ja solmin hänen kanssaan ystävyyden; uskollisin minulle oli kuitenkin teatterin toinen kapellimestari, ei erityisen lahjakas, mutta hyvin kunnioitettava Franz Löbmann. Tuttavapiirini pysyi kuitenkin pienenä ja tuli aikaa myöten yhä pienemmäksi, kun yhä enemmän aloin seurata elämäni tärkeintä päämäärää, joten lähtiessäni myöhemmin Riista melkein kaksi vuotta kestäneen oleskeluni jälkeen, erosin tästäkin paikasta yhtä vieraana ja välinpitämättömänä kuin aikaisemmin Magdeburgista ja Königsbergistä. Tätä lähtöäni katkeroittivat monet erityisen vastenmieliset kokemukset, jotka vahvistivat haluani pysytellä ikuisesti erossa asioista, joihin olin törmännyt yrittäessäni luoda itselleni uraa teattereissa.

Tämä kaikki selvisi minulle kuitenkin vasta vähitellen, sillä aluksi, kun niin varhain särkynyt, nuori avio-onneni vähitellen palasi, tunsin jonkin aikaa myös taiteellisen toimintani oleellisesti parantuneen entiseen verrattuna. Kun teatterin talous oli hyvällä ja varmalla pohjalla, saatiin siitausein iloita myös taiteellisessa mielessä. Itse teatteri toimi hyvin pienessä tilassa; mitään loistoa näyttämöllä ei voinut ajatellakaan, ei myöskään pienessä orkesterisyvennyksessä toimivan orkesterin vahvistamista. Molemmilla tahoilla oli siis tiukat rajat, mutta onnistuin kuitenkin vähitellen sijoittamaan lisää soittimia orkesterisyvennykseen, joka oli oikeastaan tarkoitettu vain kahdelle ensi- ja kahdelle toiselle viululle, kahdelle alttoviululle ja kontrabassolle jousikvartettia varten. Nämä sinänsä onnistuneet toimenpiteet ärsyttivät kuitenkin Holteita. Oopperaa varten syntyi pian hyvä ensemble. Erityisen innostava vaikutus minuun oli Mehulin oopperan "Josef Egyptissä" tutkimisella; sen jalo ja yksinkertainen tyyli liittyneenä koskettavaan musiikkiin muuttivat huomattavasti parempaan suuntaan musiikkimakuani, joka oli selvästi huonontunut teatterikäytännössä. Olin iloinen, kun hyvät puhenäytelmien esitykset taas herättivät henkiin entiset, vakavat tavoitteeni. Mieleeni on jäänyt erityisesti "Kuningas Lear", jota seurasin hyvin kiinnostuneena sekä esityksissä että harjoituksissa. - Nämä hyvät vaikutelmat saivat kuitenkin aikaan vain sen, että aloin viihtyä yhä huomommin teatterityössä, kun toisaalta teatteriseurueen jäsenenä, toisaalta sen johdon tavoitteet tuntuivat vähitellen yhä vastenmielisemmiltä. Olin aikaisemmin Magdeburgissa ke-

vytmielisesti hakeutunut valikoimattomaan seuraan; nyt, kun en sellaista enää halunnut, sain pianikin hyvin vastenmielisiä kokemuksia teatterin henkilökunnasta, tämän täysin kurittoman ja sivistymättömän ihmisluokan tyhjyydestä, turhamaisuudesta ja röyhkeästä itsekkyydestä. Pian oli oopperassamme vain muutamia, joiden kanssa en ollut joutunut taisteluun joitakin mainittuja ominaisuuksia vastaan. Surullisinta oli kuitenkin huomata, että minä näissä taisteluissa, joihin todellisuudessa ryhdyin ainoastaan onnistuneen, taiteellisen kokonaissuorituksen vuoksi, jäin täysin vaille tukea johtaja Holtein taholta, ja jopa sain hänestä itselleni vihollisen. Hän nimittäin katsoi pian asiakseen ilmoittaa julkisesti käsityksensä, että teatterimme oli jo saanut aivan liian vakavan luonteen, ja yritti opettaa minulle, että hyvät suoritukset teatterissa oikeastaan edellyttivät huonoa seuruetta. Hän piti arvokkuutta teatteritaiteessa suorastaan pedanttisena roskana ja arvosti lajina oikeastaan vain puoliksi liikuttavaa, puoliksi kevytmielistä Vaudeville-näytelmää. Hän inhosi toisinaan vakavaa, suurta oopperaa, varsinkin suurta musiikkikyhtyettä, ja niitä koskevat vaatimukseni kohtasivat ivaa ja pilkallisen kiellon. Kummallinen yhteys näiden hänen taiteellisten tavoitteidensa ja toisaalta toisten, moraalini alueeseen kuuluvien taipumustensa välillä selvisi kauhukseni minulle vasta vähitellen. Aluksi tunsin, että hän ilmaistessaan taiteelliset antipatiensa oli torjunut minut niin selvästi, että se oikeutti minut tuntemaan yhä suurempaa vastenmielisyyttä teatterityötäni kohtaan. Olin tosin vielä iloinen joistakin hyvistä esityksistä, jotka sain aikaiseksi, onnellisissa olosuhteissa, suuremmalla näyttämöllä Mitaussa, missä seurue vieraili jonkin aikaa kesän alussa. Kuitenkin tein juuri tämän vierailun aikana, jonka vietin melkein vain lukemalla Bulwerin romaaneja, salaisen päätöksen pyrkiä vakavissani eroon teatterityöstä, joka tähän asti oli ollut ainoa mahdollisuuteni.

Olin kohta Riiaan tultuani kirjoittanut valmiiksi "Rienzi"-oopperan tekstin ja sen säveltämisestä piti nyt tulla minulle silta kaipaamaani suurempaan maailmaan. Olin hyljännyt "Iloisen karhuperheen" jo siitänkin syystä, että se olisi ollut helppo toteuttaa ja olisi siksi saanut minut taas läheiseen kosketukseen inhoamaani teatterityöhön ja minulle tuotti nyt juhlallista tyydytystä suunnitella "Rienzi" myös käytettävien taiteellisten keinojen osalta niin suurelliseksi, että jo ajatuskin sen tulevasta esittämisestä pakottaisi minut jättämään tähänastiset pienet teatteriolot ja etsimään uusia suhteita johonkin suureen teatteriin. Keskikesällä 1838, kun olimme palanneet Mitausta, aloitin säveltämisen, joka piti minut innoittuneessa mielentilassa, jopa epätoivoisen hilpeänä, jos otetaan huomioon tosiasiallinen elämäntilanteeni. Jokaisel-

le, jolle kerroin suunnitelmastani, kävi selväksi jo pelkästään aiheeni perusteella, että suunnittelin lähtöä nykyisestä paikastani, missä ei voinut ajatellakaan teokseni esittämistä ja siksi tuttavani pitivät minua sekä pöyhkeänä että kevytmielisenä.

Epäkäytännöllisenä ja omalaatuisena piti minua nytkin, kun olin jo luopunut entisestä kevytmielisestä triviaalin oopperatyylin ihailustani, merkillisen Leipzigin alkusoittoni entinen suojelija. Hän sanoi tämän häpeilemättä kirjoittaessaan Neue Zeitschrift für Musik-lehteen lopputalvella antamastani konsertista, missä esitettiin kaksi sävellystäni, Magdeburgissa syntynyt "Kolumbus"-alkusoitto ja jo mainitsemani "Rule Britannia" alkusoitto, ja joista hän nyt teki avoimesti pilkkaa. Itselleni ei näiden kahden alkusoiton esittäminen ollut mikään ilo, varsinkaan kun vielä näissä sävellyksissä vahvana ilmennyt mieltymykseni trumpetteihin teki minulle tällä kertaa pahan kepposen. Olin odottanut liikaa riialaisilta soittajiltani ja toteutuksessa sattui monia epäonnistumisia. Aivan päinvastoin kuin minä ylimitoitettussa "Rienzi"-suunnitelmassani oli samainen H. Dorn ryhtynyt valmistelemaan oopperaa, missä hän hyvin käytännöllisesti oli ottanut huomioon juuri Riian teatterimme mahdollisuudet. Harjoittelimme ja esitimme säveltäjän suureksi tyydytykseksi "Pariisin neuvosmiehen", koomisen historiallisen oopperan Pariisin piirityksestä Jeanne d'Arcin aikana. En nähnyt mitään syytä antaa tämän teoksen menestyksen hoidella minua luopumaan "Rienzini" esittämistä koskevasta suunnitelmasta, ja olin mielessäni iloinensiiä, että tämä menestys ei aiheuttanut minussa mitään kateuden tunteita. Täysin haluttomana kilpailemaan olin yhä vähemmän tekemisissä riialaisten taiteilijoiden kanssa rajoittautuen ainoastaan sopimukseni mukaisten tehtävieni hoitamiseen ja tein valmiiksi suuren oopperani kaksi ensimmäistä näyttöstä, huolehtimatta vähääkään siitä, esittäisiinkö teostani koskaan.

Minulle selvisi vasta myöhemmin kaksi vuotta kestäneen Riian-kauteni todellinen luonne, kun kuulin erään riialaisen hämmästellään myöhempää menestystäni, sillä kenelläkään ei ollut harmainta aavistusta merkityksestäni tässä kuitenkin suhteellisen pienessä Liivin pääkaupungissa. Missään en tavannut ihmistä, joka olisi millään tavoin kannustanut minua. Yksinäisyyseni jäin kaikille vieraaksi. Kuten jo mainitsin, vetäydyin yhä kasvavan vastenmielisyyden vallassa erilleni teatterin henkilökunnasta, ja niin sitten kävi, että toisen siellä viettämäni talven lopulla, maaliskuussa 1839, teatterin johto ilmoitti minulle tehtävieni päättyneen. Tämä menettely oli muista syistä minulle suuri yllätys, mutta hyväksyin pian täysin sen, että tämä ulkoinen syy nyt pakotti minut muuttamaan elämäni koskevat suunnitelmani."